

ΕΡΑΝΙΣΤΗΝ.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.

ΠΕΡΙ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ.

Ὁ πληθυσμὸς τῶν ἀνθρώπων, θεωρούμενος ὑπὸ τὰς διαφόρους αὐτοῦ φάσεις, καὶ εἰς ὅλας τοῦ τὰς λεπτομερείας, εἶναι ἀντικειμένον ἀπείρου ἐκτάσεως· αἱ ἀρχαὶ τοῦ ὅμως εἶναι ὀλίγαι καὶ σαφεῖς. Ἡ πρὸς τοῦτο μᾶλλον, ἢ τὰ λοιπὰ τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας ἀντικείμενα, μεγάλην προσοχὴν τοῦ κοινοῦ, ἀποδίδεται κυρίως εἰς τῆς κατανοήσεως αὐτοῦ τὴν εὐκολίαν, ἥτις εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἀπλότητος καὶ τῆς σαφηνείας τῶν ἀρχῶν του.

Ὁ ἄνθρωπος, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα, ὠθεῖται ἀπὸ τὴν φύσιν αὐτὴν εἰς τὸν πολλαπλασιασμόν του· δύναται δὲ νὰ πολλαπλασιασθῇ ἀπ' ἄπειρον, ἐὰν αἷτια ἄλλα ἰσχυρὰ δὲν τὸν ἐμποδίσωσι. Διὰ νὰ πληθύνεται ὅμως ἀκωλύτως, ἀπαιτεῖται νὰ ἔχη τὰ ἀπολύτως χρειώδη πρὸς θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν του.

Ταῦτα διαιροῦνται εἰς ἀναγκαῖα, εἰς προσήκοντα καὶ εἰς πολυτελῆ. Καὶ ἀναγκαῖα λέγονται, ὅσα εἶναι ἀφευκτα εἰς πάντα ἄνθρωπον διὰ νὰ ζῇ ἐν υγιείᾳ καὶ νὰ ἐργάζεται· προσήκοντα, ὅσα χρῆσιμέουσι διὰ νὰ διατηρῇ τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν κατέχει εἰς τὴν κοινωνίαν. Πολυτελῆ δὲ, ὅλα τὰ λοιπὰ, ὅσα καταναλίσκονται

χωρίς νὰ ἦναι οὐσιώδη εἰς διαφύλαξιν τῆς ὑγείας καὶ τῆς δυνάμεώς του, ἢ εἰς διατήρησιν τῆς ἀξιοπρεπείας του.

Τὰ αὐτὰ ὅμως πράγματα δύνανται νὰ ἦναι πολυτελῆ, προσήκοντα, ἢ ἀναγκαῖα, καθ' ὅσον καταναλίσκονται ἀπὸ ἀνθρώπους τῆς αὐτῆς τάξεως, διαφόρων δὲ τόπων· ἢ τοῦ αὐτοῦ τόπου, διαφόρων δὲ τάξεων· ἢ τέλος τῆς αὐτῆς τάξεως καὶ τοῦ αὐτοῦ τόπου, ἄλλου δὲ χρόνου.

Τὰ παπούτσια π. χ. εἶναι ἀναγκαῖα εἰς τὴν Ἀγγλίαν· διότι αἱ ἑξεις τῶν κατοίκων τῆς ἀπαιτοῦσι ταῦτα, καὶ ἄνευ αὐτῶν ἡ ὑγεία των βλάπτεται. Πολυτελῆ δὲ εἰς τὴν πτωχοτέραν τάξιν τῆς Σκωτίας, ὅπου τὰ ἦθῃ καὶ αἱ ἑξεις τῶν ἀνθρώπων τῆς τάξεως ταύτης συγχωροῦσι νὰ περιπατῶσιν οὗτοι μὲ γυμνοὺς πόδας, χωρὶς νὰ βλαφθῇ ἡ ὑγεία των, ἢ νὰ προσβληθῇ ἡ υπόληψις των. Ὅταν κάτοικος τῆς Σκωτίας ἀνυψοῦται ἀπὸ τὴν κατωτέραν εἰς τὴν μεσαιάν τάξιν, τὰ παπούτσια εἶναι εἰς αὐτὸν προσήκοντα. Εἰς τὰς ἀνωτέρας ὅμως τάξεις, αἵτινες παιδιόθεν ἐσυνείθισαν νὰ φέρωσι παπούτσια, ταῦτα εἶναι ἐπίσης ἀναγκαῖα, ὡς εἶναι ἀφευκτα εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῆς Ἀγγλίας.

Τὸ ὄχημα εἶναι ἀναγκαῖον εἰς ἱατρὸν μεγάλης πόλεως, προσήκον εἰς κομψὴν Κυρίαν, πολυτελὲς εἰς ἔμπορον.

Οἰκίαι δὲ καὶ ἑπιπλα, δυνάμενα νὰ θεωρηθῶσι σήμερον ὡς προσήκοντα εἰς ἀνωτέρων τάξεων ἀνθρώπους, ἐθεωροῦντο ὡς πολυτελῆ πρὸ ἐνὸς αἰῶνος εἰς αὐτοὺς τούτους τοὺς ἀνθρώπους.

Διὰ νὰ γνωρισθῇ λοιπὸν εἰς ποίαν κατηγορίαν ὑπάγονται τὰ ὑλικά ταῦτα πράγματα, τὰ ἱκανὰ νὰ θεραπεύσωσι τὰς ἀνάγκας τῶν ἀνθρώπων, πρέπει νὰ ληθῶσιν ὑπ' ὅψιν ὁ χρόνος, αἱ ἑξεις, τὰ ἦθῃ καὶ αἱ ἐργασίαι τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες τὰ μεταχειρίζονται πρὸ πάντων δὲ ἡ φύσις τοῦ κλίματος. Ἡ θέρμανσις, ἡ οἰκία καὶ τὰ ἐνδύματα, τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα εἰς τὸν Λάπωνα, εἶναι περιττὰ ὑπὸ τοὺς Τροπικούς.

Ἄλλ' ὁ ἄνθρωπος, καθὼς τείνει εἰς πολλαπλασιασμὸν, οὕτω

τείνει καὶ εἰς πολιτισμόν. Ὁ δὲ πολιτισμὸς ἡμερόνει καὶ ἐξευγενίζει τὸν ἄνθρωπον, κατασταίνων αὐτὸν ἀπὸ ἀλίεα καὶ κυνηγὸν γεωργόν, βιομήχανον καὶ ἔμπορον· ἐξασφαλίζει τὸ πρόσωπον του, προστατεύει τὴν ιδιοκτησίαν του, καὶ, διὰ τῶν ἀγαθῶν τούτων δωρημάτων του, συνεργεῖ δραστηρίως εἰς τὴν αὐξήσιν τῶν μέσων τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ Ἰρλανδία, εἰς τὴν βαρβαρότητα της, μόλις ἐχορήγει τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀπολύτως ἀναγκαῖα εἰς ὀλίγας οἰκογενεῖας ἀλίεων καὶ κυνηγῶν· καὶ ἤδη, ἀφοῦ ἐπολιτεύθη, τρέφει ὑπὲρ τὰ ὀκτὼ ἐκτομμύρια ἀνθρώπων.

Τὸ ἀνθρώπινον ὅμως γένος τείνει νὰ αὐξάνῃ ταχύτερον ἀπὸ τὰ μέσα τῆς ὑπάρξεως. Κατὰ τὸν Μάλθον, περίφημον οἰκονομολόγον Ἀγγλον, ἐκεῖνο μὲν ἀναπτύσσεται κατὰ γεωμετρικὴν πρόοδον, ἥτοι 1, 2, 4, 8, 16 κτλ., ταῦτα δὲ ἀναπτύσσονται κατὰ πρόοδον ἀριθμητικὴν, ἥτοι 1, 2, 3, 4, 5 κτλ. Νεώτεροι αὐτοῦ οἰκονομολόγοι δι' ὀχρήσθησαν, ὅτι ἡ ἀναλογία αὕτη δὲν εἶναι ἀκριβῶς ἀληθής· δὲν ἠρνήθησαν ὅμως, ὅτι ἡ αὐξήσις τῶν ἀνθρώπων δύναται, ὅταν δὲν ἀπαντήσῃ ἐμπόδια, νὰ ὑπερβῇ τὴν αὐξήσιν τῶν μέσων τῆς ὑπάρξεως.

Εἶναι βεβαίως ἀδύνατον νὰ εὑρεθῇ μὲ αὐστηράν ἀκρίβειαν ἡ γενικὴ καὶ ἀναλλοίωτος ἀναλογία τῆς προόδου τῶν δύο τούτων δυνάμεων. Ἀλλὰ διὰ νὰ ᾔναι οὐσιωδῶς ἀληθὴς ἡ θεωρία τῆς προόδου ταύτης, δὲν εἶναι ἀναγκαῖα ἐκτίμησις μαθηματικὴ τῆς ἐνεργείας τῶν δύο δυνάμεων· ἀρκεῖ ὅτι ἡ μία δύναται νὰ ἐνεργῇ ταχύτερον τῆς ἄλλης, καὶ θέλει τείνει πάντοτε νὰ τὴν ὑπερβῇ.

Ἡ τεθεῖσα παρὰ τοῦ Μάλθου ἀρχὴ στηρίζεται εἰς τοὺς νόμους τῆς φύσεως. Τῶντι ὅταν ὑπάρχουν πολλὰ προϊόντα ἔχοντα ἀναγεννητικὴν δύναμιν (force reproductive), ἴσῃ μὲ ἐκείνην τοῦ παραγωγοῦ, ταῦτα ἀναγκάτως θέλουν φθάσει εἰς γεωμετρικὴν πρόοδον, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ταχεῖαν. Ἐὰν τὸ ἐν παράγῃ δύο, καὶ τὰ νέα ταῦτα προϊόντα ἔχωσι τὴν αὐτὴν παραγωγικὴν δύναμιν τὴν ὁποίαν εἶχεν ἡ πρώτη μονάς, τὰ δύο θέλουν παρᾶξει τέσσαρα, τὰ τέσσαρα ὀκτὼ, καὶ οὕτω καθεξῆς.

Ἡ ἀρχὴ λοιπὸν αὕτη εἶναι ἀδικριλονείκητος, καὶ ἐπίσης ἀληθὴς εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὡς καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ζῶα, καὶ εἰς αὐτὰ ἀκόμη τὰ φυτὰ. Ἐὰν δὲν ὑπῆρχον ἐμπόδια, ἡ Οἰκουμένη ἤθελε πλημμυρῆσαι ἀπὸ ἀνθρώπων, καθὼς ἡ γῆ ἀπὸ σίτον, καὶ ὁ ὠκεανὸς ἀπὸ ἰχθεῖς, ἐὰν δὲν ἐκωλύετο ἡ ἀναγεννητικὴ δύναμις ἐκάστου σπυρίου σίτου, καὶ ἐκάστου ἰχθύος.

Ἡ τάσις αὕτη τοῦ ἀνθρώπου, νὰ αὐξάνῃ ὑπὲρ τὰ μέσα τῆς ὑπάρξεώς του, οὐδὲ τῶν ἀρχαίων τὴν ὀξυδέρκειαν διέφυγεν. ὁ Νομοθέτης τῆς Κρήτης, ὁ Σόλων, ὁ Φεῖδων (1), ὁ Πλάτων, ὁ φιλόσοφος τῶν Σταγείρων, ὅλοι οὗτοι ἡσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην ἰσχυροῦ χαλινοῦ, φοβηθέντες ἐκ τῆς ἀκωλύτου αὐξήσεως γενικὴν τοῦ λαοῦ πτωχείαν.

Ἀπεδείχθη διὰ τῆς πείρας, ὅτι οἱ ἄνθρωποι δύνανται νὰ διπλασιάζωνται εἰς πᾶν τέταρτον τοῦ αἰῶνος. Ἐὰν τοιαύτη ἀνάπτυξις λάβῃ χώραν εἰς τὴν Ἑλλάδα, μετὰ ἓνα αἰῶνα θέλομεν ἔχει 16 ἑκατομμύρια κατοίκων, μετὰ εἰκοσιπέντε ἔτη ἀκόμη 32, καὶ μετὰ πενήτηντα 64. Εἰς δὲ τὴν γῆν πᾶσαν, ἕκαστος ἄνθρωπος, διπλασιαζόμενος κατὰ πᾶν τέταρτον τοῦ αἰῶνος, θέλει αὐξήσῃ εἰς ἓν ἑκατομμύριον ἐν διαστήματι πέντε αἰώνων.

Ἀλλὰ διὰ ποίαν αἰτίαν δὲν ἐφάνη τοιαύτη αὐξήσις, οὐδὲ κἂν ἑτετραπλασιάσθησαν οἱ κάτοικοι τῆς γῆς ὅλης εἰς τὸ διάστημα τῶν παρελθουσῶν πέντε ἑκατονταετηρίδων;

Τὴν ἐνέργειαν τοῦ πληθυσμοῦ δυσκολοῦν καὶ μετριάζουν αἷτια προλαμβάνοντα τὰς γεννήσεις, ἢ ἐπαυξάνοντα τοὺς θανάτους. Ὁ Μάλθος ὀνομάζει στερητικὰ ἐμπόδια (*obstales privatifs*) τὰ κωλύοντα τὰς γεννήσεις αἷτια· καὶ καταστρεπτικὰ (*obstacles destructifs*) τὰ ἐπιφέροντα ἁώρως τὸν θάνατον. Καὶ ταῦτα μὲν εἶναι φυσικὰ, ἐλεῖνα δὲ ἠθικὰ κακὰ.

Τὰ καταστρεπτικὰ ἐμπόδια εἶναι αἱ ἐπιβλαβεῖς εἰς τὴν ὑγίαν

(1) Ὁ Νομοθέτης τῆς Κορίνθου.

τέχνη, αἱ ἐργασίαι, αἱ λίαν κοπιαστικαί, καὶ αἱ ἐκθέτουσαι ἐπὶ πολὺ τοὺς ἐργάτας εἰς τοὺς καύσωνας καὶ τοὺς παγετούς· ἡ κακὴ τροφή, τὰ δυσανάλογα εἰς τὴν φύσιν τοῦ κλίματος ἐνδύματα, ἡ χωρὶς τῆς ἀπαιτουμένης φροντίδος ἀνατροφή τῶν τέκνων, αἱ παντὸς εἶδους καταχρήσεις, ὁ μεμολυσμένος ἀὴρ ἀπὸ φυσικὰς αἰτίας, ἢ, ὡς συμβαίνει εἰς τὰς μεγάλας πόλεις, ἀπὸ τὴν συσσωρεύσιν τοῦ πλῆθους· αἱ παιδοκτονίαι, οἱ πόλεμοι, καὶ, πρὸ πάντων, ἡ πείνα, ἥτις ἐπιφέρει τρομεροὺς λοιμοὺς, φονικὰς μεταναστάσεις καὶ καννιβαλικοὺς πολέμους.

Ἀναπτύσσων τὴν θεωρίαν τῶν καταστρεπτικῶν ἐμποδίων ὁ Μάλθος ἀναφέρει πολλὰ περίεργα περιστατικά, τὰ ὅποια μετὰ πολλοῦ ζήλου καὶ μεγάλου κόπου, εἰς μακρὸν χρόνον διάστημα ἐσύλλεξε· καταδεικνύει τὰς ἀληθεῖς αἰτίας πολλῶν συμβεβηκότων ἀκατανόητων, ἢ κακῶς ἐρμηνευομένων· καὶ ἀποδεικνύει ἐναργῶς, ὅτι τὰ οἰκονομικὰ περιστατικά ἔχουν μεγίστην ἐπὶρροήν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, καὶ εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν ἐπικρατειῶν.

Παραλείποντες, συντομίας χάριν, τὰ λοιπὰ καταστρεπτικὰ ἐμπόδια, περιοριζόμεθα εἰς μόνον τὸ τελευταῖον, τὴν πείναν. Αὕτη εἶναι τὸ μεγαλότερον καὶ τὸ φοικτότερον ὅλων τῶν καταστρεπτικῶν ἐμποδίων. Ἰσχυροτέρα ἀπὸ ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος, μόνη, διὰ τοῦ λοιμοῦ καὶ διὰ τῆς μαχαίρας, τιμωρεῖ τὴν ἀφροσύνην καὶ περιστέλλει τὴν ὑπερβολικὴν τοῦ πληθυσμοῦ αὐξήσιν.

Ἐποθέσατε ἐπικράτειαν περιέχουσαν 10 ἑκατομμύρια κατοίκων, καὶ χορηγοῦσαν τὰ ἀπολύτως εἰς αὐτοὺς ἀναγκαῖα εἰς τροφίμα παρέχοντα περισσοτέραν ἀπὸ τὸν σίτον θρεπτικὴν ὕλην, εἰς γαιόμεληα π. χ. τοὺς δὲ κατοίκους δαπανῶντας αὐτὰ μὲ μεγίστην φειδωλίαν εἰς μόνας τὰς ἰδίας αὐτῶν χρείας, ὡς φρουρά, ἥτις δὲν εὑρίσκεται μὲν εἰς πείναν, λαμβάνει ὅμως μόνας τὰς ἀφεύκτως εἰς αὐτὴν ἀναγκαίαις μερίδας ἄρτου. Ἐὰν οἱ χῆτοικοι οὗτοι κατὰ ἕν ἔτος συλλέξωσι τὰ δύο τρίτα τοῦ τακτικοῦ εἰσοδήματός των, καὶ ἔαν, κατὰ δυστυχίαν, καὶ τὸ ἀκόλουθον ἔτος δὲν δώσῃ περισσότε-

ρον εισόδημα, ὡς συμβαίνει ἐνίοτε, δὲν εἶναι δὲ δυνατόν νὰ ἀναπληρωθῇ ἔξωθεν ἢ ἑλλειψις, ἢ πῶς θέλουν ζῆσαι ὅλοι οὗτοι οἱ ἄνθρωποι;

Ἡ ἀπάντησις εἶναι λυπηρὰ, ἀλλ' ἀπλῆ. Ὅλοι δὲν θέλουν ζῆσαι. ὁ θάνατος θέλει ἀρπάσει πρῶτον τὰ βρέφη, τοὺς γέροντας, τοὺς ἀσθενεῖς, τὰ ἀδύνατα ἐν γένει ὄντα· ἔπειτα θέλει φέρει τὸ δρέπανόν του εἰς τῶν εὐρώστων τὸ στρατόπεδον, καὶ θέλει καταδιώκει τούτους καὶ μετὰ τὴν παῦσιν τῆς ἀκαταμαχίτου πείνης (α).

Ἡ πείνα προκαλεῖ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τοὺς ἐμφυλίους πολέ-

(α) Ὁ Βροῦσσος λέγει, ὅτι εἰς τὴν Ἀφρικὴν εὔρε χωρία ἔρημα, καὶ τὰ ὅσα τῶν κατοίκων, ἀποθανόντων ἀπὸ ἑλλειψιν τῶν ἀναγκαίων, διεσκορπισμένα ἄταφα ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἰησουίτης τις, μάρτυς αὐτόπτης τῆς συμβάσεως εἰς Ἰνδίας πείνης κατὰ τὰ ἔτη 1737 καὶ 1738, διηγεῖται περιστατικὰ ἄξια φρίκης περὶ τοῦ θανάτου τὸν ὁποῖον ἡ μάλιστα αὐτὴ ἐπροξένησεν.

Ἄλλος Ἰησουίτης λέγει, ὅτι ἐκεῖ ἐδαπτίζοντο κατ' ἔτος ὑπὲρ τὰ χίλια νήπια, τὰ ὅποια οἱ γονεῖς των ἐπώλουν εἰς τοὺς Ἰησουίτας, ἢ διότι δὲν ἠδύναντο νὰ τὰ θρέψωσιν, ἢ διότι δὲν ἦσαν εἰς κατάστασιν νὰ τὰ περιποιηθῶσιν εἰς τὴν ἀσθενειάν των.

Ὁ Δουχάλδος (hist de la chine) ἀναφέρει, ὅτι εἰς τὴν Κίνα πολλοὶ γονεῖς μὴ δυνάμενοι, διὰ τὴν μεγάλην των πτωχείαν, νὰ δώσωσιν εἰς τὰ τέκνα των τροφήν, οἱ μὲν ἐκθέτουν αὐτὰ εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν πόλεων, οἱ δὲ τὰ ἐγκαταλιμπάνουν εἰς ἐρήμους ἀγρούς, καὶ ἄλλοι τὰ ῥίπτουν εἰς ποταμοὺς, διὰ νὰ τὰ ἀπομακρύνωσιν οὗτοι ἐν τάχει ἀπὸ τὴν ὄρασίν των, καὶ νὰ ἀφαιρέσωσι συντομώτερον τὴν ζωὴν εἰς τὰ δυστυχῇ ταῦτα ὄντα.

Ὁ ἱατρὸς Ἀνδερσὼν λέγει, ὅτι οἱ Κινέζοι ἐλυπήθησαν μαθόντες τὴν κατὰ τῆς εὐλογίας ἐφεύρεσιν τῆς δαμαλίδος· διότι αὕτη ἐμποδίζει ἀναγκαιοτάτην νόσον, ἣτις τοὺς ἀπῆλλαττε τῆς σκληρᾶς ἀνάγκης νὰ προσφέρωσι τὰ δυστυχῇ τέκνα των βορὰν τῶν θηρίων.

Κατὰ δὲ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἰδίου Μάιλθου, ἡ ἑλλειψις τῶν ἀναγκαίων τοῦ 1783 ἐπροξένησε μεγάλα κακὰ εἰς ὅλην τὴν Σκωτίαν· ἐξαιρέτως δὲ εἰς τὴν ἀνω Σκωτίαν, τῆς ὁποίας μέρη τινὰ ἔμειναν χωρὶς κατοίκους.

μους, τοὺς πάντων τῶν ἄλλων φρικτοτέρους· καὶ τῶν βαρβάρων ἔθνων τὰς ἐπιδρομὰς, τὰς ἐπ' ἐλπίδι ἀπολαυῆς ἀφθονεστέρων μέσων ὑπάρξως γινομένης (α).

Αὕτῃ τέλος πάντων ἀναγκάζει πολλοὺς νὰ ἀφίσωσι τὴν γῆν τῆς γεννήσεώς των, τοὺς συγγενεῖς, τοὺς φίλους των, καὶ νὰ μεταβῶσιν εἰς τόπους ἀγνώστους, ὅπου ὁ θάνατος τοὺς παρακολουθεῖ. Ἐξ αὐτῶν ἄλλοι ἀποθνήσκουσι καθ' ὁδόν· ἄλλοι ἀφοῦ φθάσωσιν εἰς τὸν τόπον, ὅστις τοὺς ὑπόσχεται ἄπειρα ἀγαθὰ, πρὶν δυνηθῶσι νὰ πορισθῶσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Ὅσοι δὲ ἐπιζήσωσιν, ἢ ὅσοι, ἔχοντες τὰ ἀναγκαῖα, φθάσωσι σῶοι καὶ ὑγιεῖς, καὶ ἀποκατασταθῶσιν εἰς τὴν νέαν αὐτῶν πατρίδα· οὗτοι ὑποκύπτουσιν εἰς τὰς καταστρεπτικὰς συνεπειὰς βιαίας ἀλλαγῆς πατρίδος, κλίματος, ἔξωσος καὶ τροφῆς. Τοὺς μετανάστας τούτους παρομοιάζει εὐφυῆς Οἰκονομολόγος Γάλλος (ὁ Ῥόσης) μὲ τοὺς ἀσθενεῖς, τοὺς ὁποίους οἱ Ἱατροί, διὰ νὰ μὴ ἀποθάνωσιν ὑπὸ τὴν ἐπίσκεψίν των, ἀποστέλλουν νὰ ἀποθάνωσιν εἰς ἄλλους τόπους.

Τὰ στερεητικὰ ἐμπόδια εἶναι δύο· ἡ ἀκόλασία καὶ ἡ ἀγαμία.

Τὸ πρῶτον γεννᾶται καὶ ὑποθάλπεται ἀπὸ τὴν διαφθοράν τῶν

(α) Ὁ Μακεδὼν, εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς συγγραφῆς παρ' αὐτοῦ ἱστορίας τῆς Φλωρεντίας, λέγει· «Οἱ λαοί, οἱ κατοικοῦντες εἰς τὰ βόρεια μέρη τὰ μεταξὺ Ῥήνου καὶ Ἰστρου, ζῶντες εἰς κλίμα ὑγεινὸν καὶ βοηθητικὸν εἰς τὸν πολλαπλασιασμὸν τοῦ ἀνθρώπου, αὐξάνουσι συνεχῶς τοσοῦτον, ὥστε ἀναγκάζουσι πολυρίθμους στρατοὺς νὰ τοὺς ἀποχωρισθῶσι, καὶ ἀφίνοντες τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς των, νὰ ὑπάγωσιν εἰς ζήτησιν ἄλλου. Ἴδου ὁ τρόπος κατὰ τὸν ὁποῖον ἐκτελεῖται τοῦτο, ὅταν ὑπερβολικὴ αὕξισις τοῦ πληθυσμοῦ ἀναγκάσῃ μίαν ἐπαρχίαν νὰ ἐλαφρυνθῇ τοῦ βάρους, τὸ ὁποῖον τὴν καταπιέζει. Διαιρεῖται ὅλον τὸ ἔθνος εἰς τρία μέρη, εἰς τὰ ὁποῖα διανέμονται ἐπίσης καὶ εὐγενεῖς καὶ λαὸς καὶ πτωχοὶ καὶ πλούσιοι. Ἐπειτα γίνεσθαι κληρώσεις, καὶ τὸ μέρος, τὸ ὁποῖον ἤθελε κληρωθῇ, ἐξέρχεται τοῦ τόπου καὶ ὑπάγει εἰς ζήτησιν τύχης, ἀφίνον τὰ δύο ἄλλα νὰ ζῶσιν ἀνέτως καὶ ἀκωλύτως. Αἱ μεταναστεύσεις αὗται ἐπροξένησαν τὴν πτώσιν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους.»

ἡθῶν, καὶ εἶναι ἀξιοκατάκριτον· τὸ δεύτερον (ὅταν προέρχεται ἀπὸ τὴν ἑλλειψιν τῶν ἀναγκαιῶν) ὑπαγορεύεται ἀπὸ τὴν φρόνησιν, καὶ εἶναι σωτήριον καὶ ἐπαινετόν. Ἐκείνου ἡ ἐνέργεια εἶναι μικρά· τοῦτου δὲ μεγάλη, ἰσχυρά καὶ χρησιμωτάτη εἰς μακροζωΐαν. Ἀναβάλλει καὶ πολλάκις ἀποφεύγει ὀλοτελῶς τὸν γάμον ὁ ἄνθρωπος, ὅταν φοβῆται, ὅτι δὲν θέλει δυνηθῆ νὰ θρέψῃ τὰ τέκνα του, καὶ νὰ δώσῃ εἰς αὐτὰ ἀνατροφὴν, ὁποῖαν αὐτὸς ἔλαβεν· ἢ ὅταν προβλέπῃ, ὅτι ὁ γάμος, ἀντὶ νὰ αὐξήσῃ θέλει μάλιστα ἐλαττώσει τὰς ὕλικας καὶ ἡθικὰς ἀπολαύσεις του. Ἡ τρομερὰ βικίων πεινῶντων τέκνων, ἐπικαλουμένων εἰς μάτην τὴν βοήθειαν γονέων, στερουμένων τοῦ ἀναγκαίου εἰς αὐτοὺς τοὺς ἰδίους ἄρτου, μόνων τῶν ἐνδεῶν κατὰ τε τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα, καὶ κατὰ τὴν φρόνησιν καὶ εὐαισθησίαν, δὲν δύναται νὰ ἀναχαιτίσῃ τὴν φυσικὴν πρὸς τὸν γάμον ῥοπήν.

Ἐἰς τὴν ἐνέργειαν ὅμως τοῦ ἐμποδίου τούτου, ἥτις εἶναι ἀναντιρρήτως ἰσχυροτέρα εἰς τὰ πολιτευμένα, παρὰ εἰς τὰ βάρβαρα ἔθνη, ἀπέδωκναι τινὲς μεγαλητέραν ἀφ' ὅσῃν ἔχει ἔκτασιν, καὶ ἐνόμισαν αὐτὴν ἱκανὴν νὰ χαλινώσῃ καὶ νὰ περιστείλῃ τὴν τάσιν τοῦ ἀνθρώπου εἰς αὐξήσιν ὑπερβαίνουσαν τὰ μέσα τῆς ὑπάρξεως.

Τοῦτο ἤθελεν εἶσθαι ἀληθές, ἐὰν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἦσαν εἰς στάσιν νὰ προῦδῶσι καὶ νὰ ἐκτημίσωσιν ἀποχρώντως τὰς συνεπειὰς τῆς ἀφρόνου διαγωγῆς των, νὰ γενῶσι κύριοι τῶν παθῶν αὐτῶν, καὶ νὰ θέσωσι ἐκούσιον χαλινὸν εἰς τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς ἡδονὰς των.

Ἀλλὰ τῆς ἀμαθείας, τῆς πτωχείας, τῆς ἀναισθήτου ἀκηδίας καὶ τῆς ἀκρατήτου νεανικῆς ὁρμῆς, δὲν εἶναι συνήθης ιδιότης ἡ περὶ τοῦ μέλλοντος σκέψις καὶ πρόνοια, ἥτις δύναται νὰ φέρῃ τὴν συνετὴν ἐγκράτειαν. Ἄνθρωποι ἀκολουθοῦντες τυφλῶς τὸ ὁρμέφυτον· ἄνθρωποι δραττόμενοι προθύμως παντὸς φυσικοῦ ἐρεθισμοῦ, ὅστις δύναται νὰ ἀπομακρύνῃ στιγμιαίως ἀπὸ τὴν μνήμην τὴν δυστυχίαν των· ἄνθρωποι οὐδὲν ἔχοντες, ἀπελπισμένοι περὶ μέλλοντος καλλιτέρου, καὶ νομίζοντες ἑαυτοὺς ἐγκαταλελειμμέ-

νοὺς ἀπὸ τὸν κόσμον ὅλον, δὲν σκέπτωνται, δὲν προνοοῦν, εἰμὴ περὶ τοῦ παρόντος καὶ περὶ ἐκυτῶν. Ἡ δὲ νεότης εἰς τὰς ὁρμάς-της δὲν ἀκούει πάντοτε τὰς συμβουλὰς τῆς φρονήσεως, οὐδὲ δίδει προτοχὴν εἰς τὰ μαθήματα τῆς πείρας.

Αἱ δύο λοιπὸν τάσεις τοῦ ἀνθρώπου, ἡ κλίσις νὰ ἀναπτύσσε-ται, καὶ ἡ ἐπιθυμία νὰ βελτιώσῃ τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ θέσιν, καὶ νὰ ἀποφύγῃ ὅ,τι δύναται νὰ τὸν φέρῃ λύπην, ἂν καὶ ᾗται ἐπίσης φυσικαί, δὲν εἶναι ὅμως καὶ ἐπίσης ἐνεργητικαὶ καὶ δραστήριοι. Ἡ πρώτη ὑπερβαίνει συνήθως τὴν δευτέραν, ὁ πληθυσμὸς ὑπερχελίζει φέρον μεθ' ἐκυτοῦ φρικτὰς συμφορὰς εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος, καὶ δὲν ἐπανέρχεται ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν μέσων τῆς ὑπάρξεως, εἰμὴ διὰ τοῦ ἐγκλήματος, τῆς ὀδύνης καὶ τοῦ θανάτου.

Τεταραγμένοις ὁ φιλόανθρωπος Οἰκονομολόγος Ἀγγλος, ἀπὸ τὰς κραυγὰς τοῦ πλήθους, ἀπὸ τὰς ἀπειλὰς τῶν δημαγωγῶν, καὶ ἀπὸ τὴν μεγάλῃν αὕξησιν τοῦ ὑπὲρ τῶν πτωχῶν τῆς πατρίδος του φόρου, (α) συμβουλευέσεται τὴν ἱστορίαν, διερευνᾷ τὰ ἀρχεῖα, δὲν φεῖδεται μήτε ἐξόδων, μήτε περιηγήσεων, μήτε ἐργασίας, διὰ νὰ ἀνατρέξῃ εἰς τὴν πηγὴν τοῦ κακοῦ, νὰ εὕρῃ καὶ νὰ καταδείξῃ διὰ τοῦ δακτύλου τὴν θεραπείαν αὐτοῦ. Οἱ ὀλίγοι ἀνταγωνισταὶ του

(α) Αἱ Εὐρωπαϊκαὶ ἡμερίδες τῶν παρελθόντων μηνῶν Ἰουνίου καὶ Ἰουλίου περιγράφουσι τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν, εἰς ἣν εὕρισκον-ται αἱ ἐργατικαὶ τάξεις τῆς Ἀγγλίας. Οὔτε ὁ μέγας ὑπὲρ τῶν πτω-χῶν φόρος, οὔτε ἡ ἐλάττωσις τοῦ ἐπὶ τῶν δημητριακῶν καρπῶν τελω-νίου, οὔτε τὰ ἐλέη τῶν πλουσίων, τοὺς ὁποίους ἡ κυβέρνησις προέ-τρεψεν εἰς βοήθειαν καὶ συνδρομὴν αὐτῶν, ἡδυνήθησαν νὰ ἐπαρκέσω-σιν εἰς τὰς μεγάλας ἀνάγκας τῶν πασχόντων. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἶναι μέγας· χιλιάδες πολλὰι περιφέρονται εἰς πολλὰς πόλεις τῆς Μεγάλης Βρετανίας ζητοῦσαι τροφὴν, καὶ ἐξοκέλλουσιν εἰς φρικτὰς ἀταξίας διὰ νὰ λάβωσιν ὀλίγα γαιόμηνλα. Αἱ γοηραὶ φωναὶ τῶν ἀντήχησαν πολλάκις εἰς τὰ βουλευτήρια· ἀλλὰ τὸ κακὸν εἶναι μέγαλον, καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς θεραπείας αὐτοῦ κατεπείγουσα· ἡ δὲ Κυβέρνησις δὲν δύναται ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ δώσῃ εἰς τοὺς πάσχοντας περισσοτέρας ἀφ' ὅσας ἐχορή-γησε βοηθείας ἀμέσους καὶ ἐμμέσους.

δὲν ἡδυνήθησαν νὰ ἀναιρέσωσι τὰς κηρυχθείσας παρ' αὐτοῦ ἀλη-
θείας· καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Μάλθου συνεδέθη μετὰ τὴν θεωρίαν τοῦ
πληθυσμοῦ, ὡς τοῦ Γαλιλαίου μετὰ τὴν κίνησιν τῆς γῆς, καὶ τοῦ
Ἀρβίου μετὰ τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος. Δ. Δ.
